

et

Euroopa Liit
Regionaalpoliitika

info regio

| Nr 25 | märts 2008 |

panorama

**Regionaalpoliitika,
säastev areng
ja kliimamuutused**

Sisukord

Regionaalpoliitika, säätsev areng ja kliimamuutused

Säätsev areng ja piirkondlik areng – kliimaprobleemidest energia tegevuskavani

Kliimamuutused – ning nende mõju meie tootmisele ja tarbimisele – on üha enam säästva arengu poliitika keskmes.

Piirkondlik kohanemine kliimamuutustega: Euroopa ruumilise planeerimise väljakutse

Eurooplastel on hädavajalik panna paika õigeaegsed, adekvaatsed ja tasuvad kohanemismeetmed, et vältida või vähendada kliimamuutuste võimalikke kahjusid inimestele ja ökosüsteemidele.

Piirkondade koostöö säästva arengu vallas

Võrgustikuga Greening Regional Development Programmes (GRDP) töötati välja tooted, mis aitaksid avalikel asutustel asetada kohaliku ja piirkondliku arengu vallas põhiorõhu keskkonnaküsimustele.

Euroopa Regionaalarengu Fond tegutseb: Ühendkuningriik, Austria, Kreeka, URBACT

Kohapealt: Poola

Reportaaž: Teel vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitava majanduse poole

Ida-Inglismaa on üks väheseid Euroopa piirkondi, mis tõenäoliselt saavutab Euroopa Komisjoni püstitatud uued ja ambitsioonikad ELi süsinikdioksiidi vähendamise eesmärgid.

Kohapealt: Kanaari saared (Hispaania)

INTERREG tegutseb

3

7

10

13

14

16

20

21

Fotod (lk): Euroopa Komisjon (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodyfi (13), Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20), ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Kaanefoto: Nestose jõe projekt: Thissavrose tamm niisutuse ja energia jaoks (koostöös Bulgaariaga), Drama, Kreeka.
Käesoleva numbri koostamisel osalesid: Pierre Ergo, Jean-Luc Janot.

Toimetaja: Ana-Paula Laissy, Euroopa Komisjon, regionaalpoliitika peadirektoraat.
Ajakiri on välja antud inglise, prantsuse ja saksa keeles ning trükitud taaskasutatavale paberile.

Peaartikkel on tõlgitud Euroopa Liidu 22 ametlikku keelde ning seda saab lugeda veebilehel:
http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
Käesolevas väljaandes esitatud arvamusd kuuluvad autorile ega peegelda tingimata Euroopa Komisjoni seisukohti.

Säästev areng ja piirkondlik areng – kliimaprobleemidest energia tegevuskavani

Kliimamuutused – ning nende mõju meie tootmisele ja tarbimisele – on üha enam säästva arengu poliitika keskmes. Piirkondlikus arengus on need seetõttu kesksel kohal, esitades pretseedenditu väljakutse, kuid samuti ka võimaluse Euroopa piirkondadele seoses nende suutlikkusega uuendusteks ja uute töökohtade loomiseks.

■ Suur fotovoltüsteem toodab 530 MWh päikeseenergiast Austrias Blonsis.

Säästev areng, mis viitab tasakaalule majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnaküsimuste vahel, on kaua olnud Euroopa poliitika põhieesmärgiks. Sellegipoolest on üks suur väljakutse nüüd ülimuslikuks muutumas: kliimamuutused¹. Kuigi kliimamuutusteni viivad protsessid on seotud mitmete valdkondadega (õhk, vesi, mullad, bioloogiline mitmekesisus) ning mitmete sektoritega (transport ja ehitus, tööstus ja põllumajandus), on läbivaks siiski üks keskne element – energia. Kõnealune energia sõltub suuresti fossiilkütustest, mis ei ole mitte ainult kasvuhoonegaaside olulised põhjustajad, vaid on piiratud ka allesolevate

varude seisukohalt. Antud olukord tähendab seda, et EL on sõltuv välistest energiavarudest ning on vastuvõtlik hinna volatiilsusele.

Seetõttu on loogiline, et energia ja kliimamuutused on olulisel kohal Euroopa Liidu Nõukogu 2006. aastal vastu võetud ELi säästva arengu strateegias (SDS) loetletud seitsme väljakutse seas. Ülejäänud kuus strateegias välja toodud väljakutset on säästev transport, säästev tarbimine ja tootmine, loodusvarade säilitamine, tervishoid, sotsiaalne kaasamine ja demograafia ning üleilmne vaesus.

(1) Komisjoni roheline raamat nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele – Kliimamuutustega kohanemine Euroopas – võimalused ELi meetmete võtmiseks (KOM(2007) 354 lõplik); ja projekt PESETA – Kliimamuutuste mõjud Euroopas: <http://peseta.jrc.es/>

Komisjoni 1. aruanne säästva arengu strateegia kohta

22. oktoobril 2007 võttis Euroopa Komisjon vastu esimese arenguaruande säästva arengu strateegia² kohta. Kuigi edasimineku jääb kõnealusel valdkonnas tagasihoidlikuks, on arengud Euroopa ja liikmesriikide poliitikates julgustavamad, eriti energia ja kliimamuutuste valdkonnas. Nõukogu 2007. aasta märtsis vastu võetud uus integreeritud poliitika kuulub Euroopa tasandil võetud oluliste meetmete hulka.

Autovaba päev Belgias Brüsselis.

Peaaegu kõik liikmesriigid on võtnud vastu strateegiaid kliimamuutustega võitlemiseks.

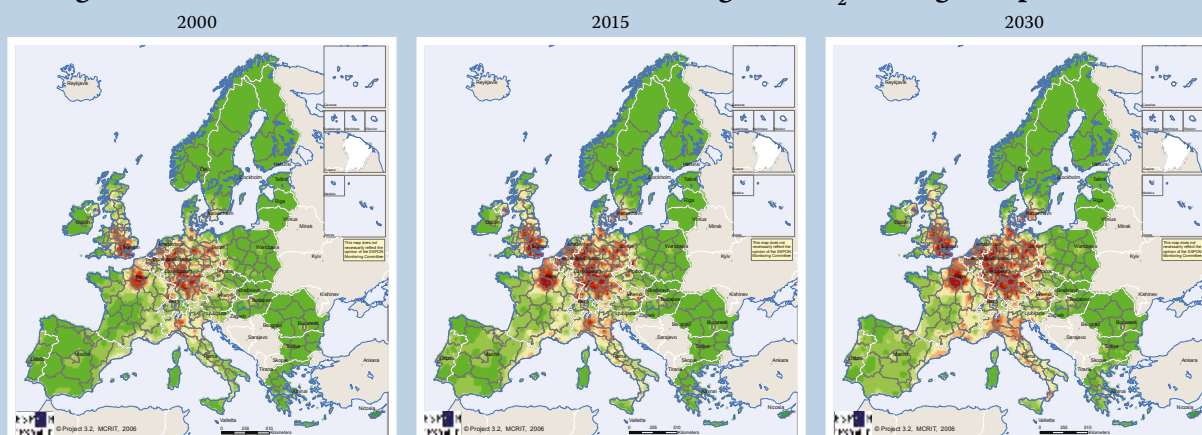
Erinevalt teistest sektoritest ning hoolimata edasiminekutest sõidukite keskkonnasäästlikkuses, jätkub transpordist tingitud kasvuhoonegaaside heidete tõus võrdeliselt SKTga. Säästva tootmise valdkonnas on tulemusi suures plaanis keeruline hinnata. Samas kui üha rohkem ettevõtteid pakub säästvaid tooteid ja teenuseid ning suureneb algatuste hulk ökotehnoloogiate või ökomärgistuse julgustamiseks, on kasutamata potentsiaali osa siiski märkimisväärne. Loodusvarade küsimust puudutav olukord on mitmetahuline ja keerukas, hõlmates tõsiselt murettekitavaid valdkondi, nagu muldade kvaliteet, bioloogiline mitmekesisus ja mere elusressursid.

Energia ja piirkonnad: Euroopa Parlamendi uurimus

2007. aasta juunis avaldatud Euroopa Parlamendi egiidi all läbi viidud uurimus³ vaatlleb säästvate ja taastuvate energiaallikate toetamist ühtekuuluvuspoliitika programmis 2000–2006 15 liikmesriigis ning ELi 27 liikmesriigi riiklike strateegiliste raamistike (NSRF) projektides 2007–2013.

Perioodil 2000–2006 moodustasid kavandatavad kulutused säästvatele ja taastuvatele energiaallikatele struktuurifondi programmide raames umbes 1% kogukuludest. Perioodi 2007–2013 strateegilised raamistikud näitavad kõnealusel valdkonnas märkimisväärset tõusu. Ligi 15 miljardit eurot on eraldatud investeeringuteks taastuenergiasse, energiatöhususse ja puhtasse linnatransporti. Võrreldes eelmise perioodiga, moodustab see näitaja summa, mis on viis korda suurem kui lähenemiseesmärgi raames ning seitse korda suurem kui piirkondliku konkurentsivõime ja tööhõive eesmärgi raames.

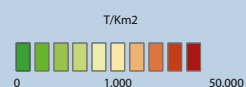
Arengutsenaarium: linnadevahelisest teeliiklusest tingitud CO₂ heitkogused pinna kohta

© Eurogeographics Association for the administrative boundaries origin of data: Based on output of KTEN, 2006.

Käesolevas aruandes esitatud tekstid ja kaardid, mis on seotud programmi ESPON raames läbi viidud uurimisprojektidega, ei peegelda tingimata ESPONi järelevalvekomisjoni arvamust.

Allikas: MCRIT, ESPON

(2) Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile – 2007. aasta arenguaruanne säästva arengu strateegia kohta (KOM(2007) 642 lõplik).

(3) Euroopa Parlament, ühenduse sisepoliitika peadirektoraat: Säästvate ja taastuvate energiaallikate kasutamine 2007–2013 struktuuripoliitika kontekstis (juuni 2007).

Põlevkivielektrijaam Eestis.

Parlamendi uurimuses tuuakse 15 näidet hea tava kohta ja sõnastatakse kolm üldist soovitus: saavutatava sihtmärgi püstitamine, strateegilisem lähenemine säästva ja taastuenergia osas ning sektori sekkumise energiaaspektide parem majandamine.

Kaks korda 20 aastaks 2020

Ettepanek võtta vastu direktiiv⁴, mille komisjon esitas nõukogule ja Euroopa Parlamendile 23. jaanuaril 2008, seab eesmärgiks julgustada jõupingutusi 2007. aasta märtsis nõukogu poolt vastu võetud energia- ja kliimaeesmärkide saavutamiseks. Taastuenergia kasutamise majanduslike

ja ökoloogiliste põhjuste ning toetava õigusliku raamistiku alusel pakub komisjon välja ambitsioonika meetmepaketi, mis tähistab „uue tööstusrevolutsiooni“ algust.

Kõnealused meetmed aitavad saavutada aastaks 2020 järgmist: kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamine 20% üle ELi, võrreldes 1990. aasta tasemetega (rahvusvahelise konsensuse korral 30%); taastuvate energiaallikate osakaal 20% ELi energiatarbimises aastaks 2020 (võrreldes tänase 8,5%-ga) ning biokütuste osakaal 10% transpordikütusevajadusest, kui kütust toodetakse majanduslikult kasulikult viisil. Samuti tehti ettepanek heidetega kauplemise süsteemi parandamiseks.

(4) Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele – *Kaks korda 20 aastaks 2020. Kliimamuutus – Euroopa võimalus* (KOM(2008) 30 lõplik).

Keskkond ja säästev areng...

...ühenduse strateegilistes suunistes 2007–13

Nõukogu vastu võetud ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegilistes suunistes¹ antakse liikmesriikidele ja piirkondadele komplekt suuniseid „ühenduse harmoonilise, tasakaalustatud ja säästva arengu edendamiseks“. Mitmed allpool kokkuvõtvalt kirjeldatud suunised käsitlevad keskkonda.

Suunis 1.1.: „Euroopa ja selle piirkondade muutmise atraktiivsemateks investeerimis- ja töökohtadeks“. Sellega kaasneb transpordi infrastruktuuri laiendamine (1.1.1.) koos veoliikide keskkonnasäästlikkuse parandamise ja nende tasakaalustatud jaotusega kooskõlas transpordipoliitika valge raamatuga.

Keskkonnakaitse ja majanduskasvu sünergia tugevdamine (1.1.2.) eeldab reostuse allikatega võitlemise tähtsustamist, eriti jäätmete osas. Nõukogu nõuab:

- suuri investeeringuid infrastruktuuri, et vastata Euroopa keskkonnavalastele õigusaktidele ja Kyoto protokollile kohustustele;
- füüsilise keskkonna ja pärandi tervendamist;
- atraktiivsete tingimuste loomist ettevõtjatele;
- riskiennetusmeetmete võtmist loodusressursside parema kasutamise kaudu;
- sihtotstarbelisemat teadustööd;
- side- ja infotehnoloogia paremat kasutamist;
- innovatiivsemat avalikku haldust.

Traditsiooniliste energiaallikate intensiivse kasutamise vähendamist (1.1.3.) silmas pidades on välja pakutud meetmed järgmised:

- projektide toetamine energiatõhususe ja väikese energiakuluga arengumudelite parandamiseks;
- taastuvate energiaallikate (RE) ja alternatiivsete tehnoloogiate soodustamine;
- investeeringute fokuseerimine traditsioonilistele energiaallikatele võrkude rajamiseks seal, kus on näha turutõrkeid.

Suunis 1.2.: „Teadmiste ja innovatsiooni edendamine majanduskasvu huvides“. Innovatsiooni ja ettevõtluse lihtsustamiseks (1.2.3) kutsutakse liikmesriike kasutama ELi tugevaid külgi ökoinnovatsiooni valdkonnas ning julgustama keskkonnajuhtimissüsteemide kasutuselevõttu.

...Riiklikud strateegilised raamistikud ja rakenduskavad

Ühtekuuluvuspoliitika strateegilisi suuniseid 2007–13 kasutati komisjoni poolt heaks kiidetud 27 „Riikliku strateegilise raamistiku“ (NSRF) koostamisel. Nimetatud

raamistikud on aluseks 434 rakenduskavale, millest peaaegu kõik on nüüdseks vastu võetud.

Üldiselt peegeldavad nimetatud dokumendid liikmesriikide üldist kohustust tegeleda keskkonnakaitse ja riskiennetusega, koguinvesteeringuga 51 miljardit eurot. Uutes programmides 2007–13 ulatub ühtekuuluvuspoliitika toetus säästvatele ja taastuvatele energiaallikatele ning puhtale linnatranspordile 15,2 miljardi euroni.

...algatus „Piirkonnad majandusmuutustes“

Komisjon käivitas kõnealuse algatuse strateegiliste suuniste rakendamise lihtsustamiseks piirkondadevahelise koostöö ja linnade arengu võrgustiku Urbact kaudu. Algatusele on eraldatud 327 miljonit eurot ning sellega käsitletakse 30 prioriteetset teemat, millest tosin on keskkonnavalased.

...struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi määrused

Uued struktuurifondide ja Ühtekuuluvusfondi määrused asetavad suurema rõhu säästva arengu keskkonnavalastele aspektidele. **Üldmääruses** mainitakse neid fondi eesmärkide ja missioonide määratluses (artikkel 3), samas kui artiklis 17 paigutatakse fondide tegevus täielikult säästva arengu raamistikku ning keskkonna kaitsmise ja parendamise eesmärgi alla.

Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) määruses sätestatakse keskkonnameetmed, mis on ette nähtud igas valdkonnas iga uue prioriteetse eesmärgi jaoks: lähenemine (artikkel 4), piirkondlik konkurentsivõime ja tööhõive (artikkel 5), Euroopa territoriaalne koostöö (artikkel 6).

Ühtekuuluvusfondi määruse artiklis 1 korratakse, et fond loodi sooviga tugevdada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust, pidades silmas säästvat arengut, samas kui artiklis 2 rõhutatakse fondi uut keskendumist säästvatele arengule, kuulutades energiatõhususe ja taastuvate energiaallikate abikõlblikkust.

Ökosüsteemidest hoolimine on kõigi ühine mure.

(1) Nõukogu 6. oktoobri 2006. aasta otsus ühenduse ühtekuuluvuspoliitika strateegiliste suuniste kohta (2006/702/EÜ).

Piirkondlik kohanemine kliimamuutustega: Euroopa ruumilise planeerimise väljakutse

Ronan Uhel ja Stéphane Isoard¹

Eurooplastel on hädavajalik panna paika õigeaegsed, adekvaatsed ja tasuvad kohanemismeetmed, et vältida või vähendada kliimamuutuste võimalikke kahjusid inimestele ja ökosüsteemidele.

Üleujutused on kliimamuutuste esimene silmaga nähtav mõju.

Kliimamuutuste tõsisemad mõjud ei pruugi tabada Euroopat käesoleval või järgmisel aastal. Siiski ei saa me lubada enesega rahulolu. Eelmise aasta dramaatilised metsatulekahjud Kreekas ja üleujutused Ühendkuningriigis näitasid taas loodusjõudude hävitavat võimu inimeste tervise ja ökosüsteemide üle ning nende sotsiaalmajanduslikku mõju. Kuigi kliimamuutuste mõjud on üle Euroopa erinevad, näitavad valitsustevahelise kliimamuutuste rühma (IPCC) hiljutised hinnangud, et äärmuslike ilmastikusündmuste sagedus ja intensiivsus suureneb tulevikus globaalse soojenemise tõttu. Isegi kui kasvuhoonegaaside heited täna lakkaksid, jätkuksid need muutused mitmete kümnendite jooksul ning merepinna taseme osas isegi sajandite jooksul; prognoosid aastaks 2100 vihjavad, et võrreldes 1990. aasta tasemetega tõusevad temperatuurid Euroopas 2–6 °C võrra.

Kohanemise vajadus: piirkondlik ja territoriaalne küsimus

Kagu-Euroopa, Vahemere-äärne ja Kesk-Euroopa on kliimamuutustele kõige vastuvõtlikumad piirkonnad. Teisest küljest võivad Põhja-Euroopa ja mõned läänepoolsed piirkonnad kogeda teatavaid soodsaid mõjusid, eriti seoses põllumajandusega, kuigi seda vaid piiratud aja vältel. Kliimamuutuste tulemuseks võib olla tulundusmetsa toodangu suurenemine Põhja-Euroopas, samas kui sagenevate põudade tõttu on Vahemere piirkondades ja Mandri-Euroopas oodata toodangu vähenemist. Lisaks sellele võib Lõuna-Euroopat kimbutada suurenenud tuleoht. Mägipiirkonnad, nagu Alpid, on kliimamuutustele eriti vastuvõtlikud ning kannatavad juba praegu keskmisest kõrgemate temperatuuritõusude all, kus

(1) Ronan Uhel on ruumilise analüüsi juht ning Stéphane Isoard kliimamuutuste mõjude ja kohanemise projektijuht Euroopa Keskkonnaagentuuris. Euroopa Keskkonnaagentuur, Kongens Nytorv 6, 1050 Copenhagen K, Taani. www.eea.europa.eu

liustike ja igikeltsa sulamine põhjustab tõenäoliselt looduslike riskitegurite, pinnase erosiooni ja üleujutuste buumi. Austria tegeleb juba nimetatud riskide ja seonduvate kahjulike mõjude hindamisega talitursismi osas, oma haavatavuse hindamisega kliimamuutuste mõjule ning võimalike meetmete koostamisega õigeaegseks kohanemiseks, et vähendada sotsiaalseid kulusid. Kliimamuutustel võib olla suur mõju rannikualadele, tingituna merepinna tõusmisest ning muutustest tormide sageduses ja/või intensiivsuses. Koostöös erinevatest sektoritest pärit sidusrühmadega on Madalmaad välja töötamas plaane rannikuäärsete ja jõgede üleujutuste riskide vähendamiseks. Märgalade märkimisväärse kadumise tõttu on eriti suures ohus Läänemere, Vahemere ja Musta mere ääres asuvad elupaigad ja rannikuäärsed ökosüsteemid. Eurooplastel on seetõttu hädavajalik seda tunnistada ning panna paika õigeaegsed, adekvaatsed ja tasuvad kohanemismeetmed, et vältida või vähendada nimetatud sündmuste võimalikku kahju inimestele ja ökosüsteemidele. Haavatavuse vähendamine ja ilmastikukindluse

Polaarrebese karvastiku värvi on kliimamuutused juba mõjutanud.

suurendamine on tõepoolest ühine ja edasilükkamatu prioriteet kõikide riikide, piirkondade, ettevõtete ja sidusrühmade jaoks Euroopa Liidus.

Lüngad teabes ja teadmistes

Poliitikakujundajad ja avalikkus vajavad teavet ning kliimamuutuste ja nende mõjude teadusliku mõistmise edasine arendamine piirkondlikul tasandil on oluliseks väljakutseks, et saaks välja töötada ja kasutada parimaid võimalikke kohanemisvõimalusi. Praegu ei tea me niigi palju, et rakendada strateegilisi ja kooskõlastatud meetmeid ELi või liikmesriikide tasandil, rääkimata piirkondlikust või kohalikust tasandist.

Meie teadmistebaasi edendamine on peamiseks prioriteediks. Mõned riigid töötavad välja või on valmis saanud siseriiklikud haavatavuse hindamised ja/või siseriiklikud kohanemiskavad (nt Taani, Soome, Prantsusmaa, Portugal, Hispaania, Rootsi, Madalmaad ja Ühendkuningriik). Sellegipoolest peame ellu viima rohkem haavatavuse ja kohanemisvõime hindamisi oluliste majandussektorite ja keskkonnateemade lõikes ning kasutama käesoleva probleemi puhul sobivaid analüütilisi vahendeid, nagu ruumiline planeerimine. On vaja rohkem

usaldusväärset teadusuurimust ja kooskõlastatud analüüsi, et rajada põhilised andmekogumid ja mudelid, näiteks Euroopa kliima piirkondlik järelprognoos, et seostada kliimamuutustega paremaid hüdroloogilisi mudeleid. Ainult nii saame küsida põhjanevaid küsimusi, näiteks seda, kas veepuudus mõnes piirkonnas on tingitud madalast sademehulgast või puudulikkusest majandamisest.

Kliimamuutuste mõjude majanduslikud kulud (st tegevusetuse kulud) aitavad üha enam teavitada poliitikadebatti. See on hädavajalik adekvaatsete kohanemisreaktsioonide väljatöötamiseks kliimamuutustega seotud kahjude leevendamise või võimaluste realiseerimise vahendina. Majanduslikud kulud on ühtseks mõõdukaks hindamisel ja monitoorimisel sektorite lõikes ning võivad aidata tuvastada peamisi problemaatilisi valdkondi. Samuti on vajadus majandusliku perspektiivi järele Euroopa ja liikmesriikide kohanemispoliitikates, et täiendada meie kliimamuutuste mõjude alaseid teadmisi. Kohanemiskulude kohta on tõepoolest saadaval väga vähe kvantifitseeritud teavet

Lennundus on üheks kiiremini kasvavaks saaste- ja süsinikdioksiidi heidete allikaks

ning hädasti on vaja edasist tööd tõenditebaasi ülesehitamisel, et lihtsustada teavitatud, kulutasuvat ja proportsionaalset kohanemist Euroopas.

Tuleb dokumenteerida ja jagada head tava esialgsete kohanemismeetmete osas, eriti mis puudutab praeguste äärmuslike ilmastikusündmustega toimetulemist. Euroopa Keskkonnaagentuur (EEA) on loonud andmebaasi liikmesriikide meetmete kohta veesektoris, kuid seda peavad liikmesriikide asjaomased organisatsioonid regulaarselt ajakohastama ning seda tuleb laiendada uutele liikmesriikidele ja teistele sektoritele. Hindamatu teave on kättesaadav ka teistest rahvusvahelistest raamistikest, näiteks on ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonil ja IPCC-I laiaulatuslikke andmeid haavatavuse ja kohanemise kohta, kuid kõnealune teave tuleb muuta ulatuslikumalt kättesaadavaks.

Uurimisprogrammide tulemusi ei ole alati täielikult jagatud poliitikakujundajate ja teiste sidusrühmadega neile mõistetaval kujul. On mõningaid häid näiteid, nagu projektid ESPACE (Euroopa ruumiline planeerimine: kohanemine ilmastikutingimustega) ja BRANCH (Bioloogiline mitmekesisus nõuab muutuva kliimaga

kohanemist Loode-Euroopas) ühenduse programmi INTERREG raames, kuid üldiselt on edasilükkamatu vajadus projektide järele, mis aitaksid pakkuda õigeid poliitikasuuniseid ja vahendeid ning mis aitavad rajada tõhusaid võrgustikke rahvusvahelisel ja piirkondlikul tasandil.

Poliitiline kontekst ja perspektiivid

Euroopa Komisjoni rohelises raamatus kohanemise kohta (2007)² sätestatakse raamistik, milles tuleb jõupingutused koordineerida. Konsultatsiooniprotsessid tuleb läbi töötada, et tagada Euroopa integreeritud lähenemine otseste rahastamismehhanismide lõikes (nt põllumajandus, ühtekuuluvus, solidaarsus ja LIFE+ vahendid); samuti ka kehtivate õigusaktide ja uute poliitikate lõikes. Kohanemist käsitlev roheline raamat alustas ELi kohanemispoliitika protsessi, mida edasiselt toetab ja arendab kliimamuutustega kohanemise Euroopa nõuanderühm ning kohanemist käsitleva valge raamatu koostamine, mis avaldatakse 2008. aasta lõpus. Lisaks sellele kehtestatakse ka teiste valdkondade poliitikates, nagu üleujutuste direktiiv (nõukogu ja Euroopa Parlamendi ühine seisukoht aastal 2007) ning Euroopa Komisjoni (juulis 2007) vastu võetud teatis veepuuduse ja põudade kohta, väga kasulik ja täiendav poliitikaraamistik, mis käsitleb otseselt kliimamuutuste mõjusid. Samuti on koostamisel teatis kliimamuutuste tagajärgede kohta inimeste tervisele.

Territoriaalse ja piirkondliku arengu seisukohalt pööratakse üha suuremat tähelepanu kliimamuutustega kohanemisele. 2007. aasta mais Leipzgis toimunud mitteametlikul ministrite konverentsil leppisid ELi liikmesriikide ruumilise arengu eest vastutavad ministrid kokku „Euroopa Liidu territoriaalses tegevuskavas“ ja „Territoriaalse ühtekuuluvuse tegevuskavas“ novembris 2007, kus kliimamuutustega kohanemine on võtmeküsimuseks. Selles kontekstis koostab Euroopa Komisjon territoriaalse ühtekuuluvuse rohelist raamatut aastaks 2008. Teiste asjassepuutuvate territoriaalse mõõtmega poliitikate hulka kuuluvad merestrategia direktiiv, merenduspoliitika sinine raamat ning ka INSPIRE direktiiv ruumilise keskkonnavalase teabe andmise kohta.

Kõnealuseid arenguid silmas pidades peab Euroopa Liit kohandama oma valitsusstruktuure kliimamuutustega kohanemise valdkondadevahelise iseloomuga toimetulemiseks. Kui seda ei tehta, on ohus kogu kohanemisalane jõupingutus. Seda on selgelt demonstreerinud projekt SPACE, mis pakub konkreetseid kohanemissuuniseid poliitikakujundajatele, kes osalevad kliimamuutuste mõju haldamisel veemajanduse ruumilisele planeerimisele. Projekt sisaldab kliimamuutustega kohanemise muutmist ruumilise planeerimise keskseks eesmärgiks, vaadates kaugemale terve eluea kestnud tavapärasest planeerimisest, et mõista kliimariske, ning toetades „kliimamuutustega kohanemise eestvedajaid“.

Sellist tüüpi projekti tuleks laiendada teistele võtmepiirkondadele ja kohanemisküsimustele, nt põuale ja veepuudusele lõunapoolsetes ja Vahemere-äärsetes piirkondades. Esimeseks

sammuks on kliimamuutusi käsitlevate meetmete väljatöötamine ja rakendamine olemasolevates strateegiates ja poliitikas. Näiteks on vee kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamisel ning üleujutuste mõjude vähendamisel põhiliseks vahendiks vee raamdirektiiv oma astmelise ja tsüklilise lähenemisviisiga. On oluline, et ELi liikmesriigid astuvad nüüd samme arutamaks, kuidas tagada kliimamuutuste sisaldumist vesikonna majandamiskavades juba esimesest tsüklist, mis algab aastal 2009. Tuleb luua olulisi sidemeid ruumilise planeerimisega, kuna kohanemise heakskiitmiseks ja eduks läheb vaja sidusrühmade tugevat kaasatust. Oluliste sidusrühmade hulka kuuluvad kohalikud ja piirkondlikud asutused, ettevõtted ja kodanikud. Eriti ruumilised planeerijad peaksid töötama vastavates raamistikutes, et tagada kliimamuutustega arvestamine, kuna nad tegelevad planeerimise mitmete skaaladega ning võivad integreerida ja edasi viia kohanemisvõime hindamist.

Kohanemismeetmete väljatöötamine ja rakendamine on suhteliselt uus teema. Kliimamuutuste laiaulatuslikke

Kohanemismeetmete väljatöötamine ja rakendamine on suhteliselt uus teema.

mõjusid looduslikule ja inimeste loodud keskkonnale kõikide sektorite ja piirkondade lõikes ei ole piisavalt kaasatud teiste valdkondade (nt muldade ja ökosüsteemide majandamine) arendamisel. Nimetatud vastasmõjude loomine on vajalik tõhusa ja integreeritud poliitika elluviimise seisukohalt, toetudes eriti paranenud kliimastenaariumidele piirkondlikul tasandil, arenenud arusaamale heast tavast teabe jagamise kaudu, avaliku ja erasektori ühtmoodi osalemisele ning kohanemismeetmete sidususe tagamisele teiste poliitikaeesmärkide suhtes. Kohanemise osas peame Euroopas tegutsema nüüd ja üheskoos, sarnaselt sellele, mis toimub kliimamuutuste leevendamise valdkonnas. Meie meetmed peavad olema säästvad, järjepidevad ja integreeritud leevendamise strateegiatega. Asjasse puutuvad meie ühiskonna kõik tasandid ning vaja on uusi raamistikke, et tagada nende kaasatus ja tulemuste saavutamine.

Küsimused adresseerige:
information.centre@eea.europa.eu

(2) Komisjoni roheline raamat nõukogule, Euroopa Parlamendile, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele – *Kliimamuutustega kohanemine Euroopas – võimalused ELi meetmete võtmiseks* (KOM(2007) 354).

Piirkondade koostöö säästva arengu vallas

Flora Dewar ja Julie Verré¹

Võrgustikuga Greening Regional Development Programmes (GRDP) töötati välja tooted, mis aitaksid avalikel asutustel asetada kohaliku ja piirkondliku arengu vallas põhirõhu keskkonnaküsimustele.

Seminaril osalejad Inglismaal Exeteris aastal 2006.

Igal aastal kulutatakse sadu miljardeid eurosid Euroopa piirkondade arendamisele. See raha pakub tohutut potentsiaali piirkondade arendamiseks viisil, mis kaitseb või parandab keskkonda, samas leiavad paljud asutused selle teostamise siiski raske olevat.

Kõnealuse potentsiaali vabastamiseks loodi 2004. aastal võrgustik Greening Regional Development Programmes (GRDP). GRDP partnerid soovivad edendada tõhusamaid piirkondlikke programme, mis annavad kohalikele inimestele säästvaid tulemusi.

GRDP partnerlus töötas 3 aastat toodete arendamiseks, mis aitaksid avalikel asutustel üle Euroopa traditsioonilisemate

majanduslike ja sotsiaalsete eesmärkide kõrval asetada rõhku keskkonnaküsimustele perioodi 2007–2013 arenguprogrammides, mida EL toetab.

GRDP projekti päritolu

GRDP projekt oli üleeuroopaline võrgustik, mida rahastati ELi Interreg IIIC programmi raames. See kasvas välja Itaaliast, Austriast, Hispaaniast, Maltalt, Inglismaalt ja Walesist pärit partnerite tuumikrühma arutelude pinnalt. Nad arutasid oma kogemusi keskkonna integreerimisel ELi struktuurifondide toetusega piirkondlikesse programmidesse.

Kuigi ELi eeskirjades struktuurifondide kasutamise kohta öeldakse, et keskkond ja säästev areng peaksid olema

(1) Vastavalt välissuhete ametnik ja GRDP projektijuht. Environment Agency for England and Wales, Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7LQ, UK. www.envisionsw.org

arenguprogrammide keskmis, näevad paljud piirkonnad selle reaalsuseks muutmisega suurt vaeva. GRDP projekt loodi kõnealuste piirkondade abistamiseks.

Projekt tõi kokku kolmkümmend üheksa partnerit. Partnerlus oli väga mitmekesine. Partneriteks olid kohalikud, piirkondlikud ja siseriiklikud asutused, keskkonnaasutused, arenguasutused ja teadusinstituudid kaheksast ELi liikmesriigist. Projekt põhines ideel, et partnerid tahtsid üksteiselt õppida ning välja töötada ühtset Euroopa lähenemisviisi keskkonna integreerimiseks piirkondlikesse arenguprogrammidesse.

Keskkonna integreerimine tähendab keskkonna käsitlemist võrdse komponendina sotsiaalsete ja majanduslike küsimuste kõrval piirkondliku programmi väljatöötamise ja rakendamise igas etapis. Selle eesmärgi saavutamiseks rajati partnerluse abil tugevaid ühendusi võtmeinstituutidega ning võrgustikega üle ELi, näiteks Euroopa keskkonnaasutuste võrgustik.

GRDP väljundid

Projekti alguses viidi partnerpiirkondades läbi sügavutiimene audit heade tavade ja praktiliste lahenduste leidmiseks keskkonna integreerimisel piirkondlikesse arenguprogrammidesse. Samuti tuvastati auditi raames juhtumiuuringud, mis kirjeldavad keskkonna edukat integreerimist struktuurifondidesse ja teistesse arenguprogrammidesse. Sellelt pinnalt määratlesid GRDP partnerid neli tööteemat ja toimus neli seminari. Seminaride järgselt avaldati väljaandeid erinevatel keskkonna integreerimisega seotud teemadel.

Aastal 2006 koostas GRDP juhendi, mis sai üle Euroopa Liidu väga sooja vastuvõtu osaliseks: Keskkonnamõju strateegilise

hindamise (SEA) käsiraamat ühtekuuluvuspoliitika jaoks 2007–13 (Handbook on Strategic Environment Assessment (SEA) for Cohesion Policy 2007–13)(vt kast 1).

Harta ja abivahendid

Viimastes väljaannetes tehakse kokkuvõtte GRDP olulisematest tulemustest. Nendeks on GRDP harta ja abivahendid nimega „Vastavusest kaugemale: kuidas piirkonnad saavad aidata rajada säästva Euroopa“.

GRDP harta on suunatud kõikidele Euroopa avalikele organisatsioonidele. Tegemist on võtmeaspektide peamiste põhimõtete sisutiheda koguga keskkonna integreerimisel piirkondlikesse arenguprogrammidesse. Hartale alla kirjutades lubavad nad „töötada säästvamate piirkondlike arenguprogrammide suunas, töötada partnerluses ning toetada loodussõbralikke projekte“.

GRDP töövahendid, mida täiustab CD-ROM juhtumiuuringutega, on mõeldud avaliku sektori asutuste abistamiseks loodussõbralike küsimuste ja keskkonna integreerimisel piirkondlikku arengusse. See sisaldab teabelehti, suuniseid ja häid tavasid teemadel, mis on keskkonna integreerimise seisukohalt olulise tähtsusega. Kõnealuses suunises, mis on saadaval seitsmes keeles, antakse praktilisi soovitusi suurema tõhususe ja kulusäästu saavutamise kohta loodussõbralikumate programmide ja projektide kaudu. Üle terve Euroopa korraldati teabelevitamise seminare abivahendite allnimetatud võtmelementide kohta: „Keskkond kui majanduslikult edasiviiv jõud“, „Keskkonnamõju strateegiline hindamine“, „Partnerlus kui piirkondlike arenguprogrammide loodussõbralikuks muutmise vahend“, „Kuidas projekte loodussõbralikuks muuta“.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamat ühtekuuluvuspoliitika jaoks

„Keskkonnamõju strateegilise hindamise (SEA) käsiraamatus ühtekuuluvuspoliitika jaoks 2007–2013“ pakutakse teavet, vahendeid ja menetlussuuniseid abivajajatele SEA läbiviimiseks ühtekuuluvuspoliitika programmidokumentide kohta. Käsiraamat seati üles ELi regionaalpoliitika peadirektoraadi veebisaidile Euroopa Komisjoni suunisdokumentide hulka, et abistada kõiki asjaosalisi Euroopa struktuurimeetmete rakendamisel. Kõnealune vahend on laialdaselt kasutatav tänu partneritele, kes tõlkisid selle leedu, kreeka, itaalia, portugali, poola ja rumeenia keelde. Samuti on GRDP SEA metodoloogiat uute 2007–13 rakenduskavade jaoks kasutanud mitmed asutused erinevatest liikmesriikidest. Näiteks Kreekas kasutati seda edukalt kolme SEA läbiviimiseks erinevates piirkondades.

Käsiraamat on kättesaadav Internetis aadressil:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

10 nõuannet loodussõbralikumate piirkondade saavutamiseks GRDP abivahenditega

- 1) Veenduge, et keskkonnavalased eesmärgid kataksid kõiki programmi prioriteete ja meetmeid ning et neid võetaks arvesse programmi igas etapis.
- 2) Tõdege, et loodussõbralike projektidega saab säästa raha ning luua sotsiaalseid ja majanduslikke võimalusi, samuti stimuleerida innovatsiooni.
- 3) Kaaluge säästvama lähenemisviisi võtmist oma põllumajanduslikes ja maaelu arengu programmides.
- 4) Vaadeldge integreeritud linnamajandamise kasutuselevõtmist meie linnades ning leppige sellega, et keskkonna tervendamise on võti säästva kohaliku majanduse juurde.
- 5) Tõdege, et SEA tugevdab piirkondliku arengu planeerimist ning teostab arengu suhtes säästvat lähenemist.
- 6) Toetage partnerlustööd kui olulist vahendit eduka programmi saavutamiseks poliitika kujundamisel, programmide loomisel ja projektide rakendamisel.
- 7) Edendage keskkonnavalaste partnerite kaasamist, sealhulgas keskkonnavalaste, valitsusvälised organisatsioonid ja muud.
- 8) Tõdege võrgustike kasutamise vajadust institutsioonide suutlikkuse tõstmiseks Euroopa, siseriiklike ja multiregionaalsete strateegiatega, poliitikatega, kavade ja programmide väljatöötamisel.
- 9) Tehke tööd keskkonnavalaste integreerimisel kõikide projektide kujundamisse, rakendamisse ja jälgimisse.
- 10) Edendage ja levitage laialdaselt teavet keskkonnavalaste edukate projektide kohta, et julgustada motivatsiooni ja pühendumist tulevaste taotlejate ja projektide toetusesaajate hulgas.

Teiste Euroopa piirkondadega koos töötamise eelised

Projekt INTERREG IIIIC oli edukas tänu tugevale ELi partnerlusele ja Exeteris Inglismaa ja Walesi keskkonnavalaste asuva rahvusvahelise projektimeeskonna pühendumusele. Partnerite ulatuslikkus ja hulk tõi päevavalgele ELi parimad tavad ning võimaluse arutada ühiseid küsimusi. Samuti lisas see kaalu poliitilistele sõnumitele. Partnerlus oli võimeline mõjuma strateegilisel tasandil ning stimuleerima suuremat teadlikkust keskkonna programmidesse integreerimise vajaduse suhtes.

Projekti toodete ja tegevustega pakuti mõningatele partneritele tuge edasise usaldusväärsuse ja tunnustuse saavutamisel oma töö eest piirkondliku arengu loodussõbralikumaks muutmise valdkonnas.

Tänu GRDP dokumentide õigeaegsele kättesaadavusele ja GRDP võrgustikule mõjutavad partnerid ja asutused piirkondliku arengu programme ajal, mil keskkonnale pööratakse suurt tähelepanu, eriti kliimamuutuste debati kaudu.

Täpsema teabe saamiseks ning GRDP käsiraamatu, abivahendite ja juhtumiuuringute allalaadimiseks:
www.grdp.org

ÜHENDKUNINGRIIK

Kogukonnapõhine taastuenergia Dyfi orus Walesis

Kogumaksumus: € 675 000
ELi osalus: € 227 000

„Ajal, mil vastuseis suurtele kommertslikele tuuleparkidele Kesk-Walesis üha suureneb, on kõnealuse projekti eesmärgiks aidata kohalikel inimestel rajada mõned omaenda väikesed taastuenergia kavad. Taastuenergiast saadava kasu suurendamisega kohalikul tasandil loodeti parandada mõistvat ja toetavat suhtumist sellesse. Powys'i maavolikogu, Walesi valitsuse ja ettevõtte Dulas Ltd abil anti toetusi ja ettevõtte arendamise aega 16 kavale, sealhulgas 100 kW hüdrokavale, mille omanikuks oli mägitallupidaja. Rajati kooperatiiv „Bro Dyfi kogukonna taastuvad energiaallikad“. Selle esimesele (75 kW) tuuleturbiinile järgnes hiljem ka teine (500 kW). Juhatav asutus ecodyfi on arenenud sotsiaalseks ettevõtteks, mis toetab kogukonna säästvat regenereerimist Dyfi orus.“

Andy Rowland, juhataja / Trefnydd, ecodyfi
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

KREEKA

Geotermilise välja kasutamine Thessaloniki lahes

Kogumaksumus: € 75 600
ELi osalus: € 37 800

„Thessaloniki linnast idasse jääv ala on oma rikkaliku geotermilise potentsiaali poolest olnud tuntud juba Kreeka-Rooma ajast. Kaasajal ei ole kõnealust energiat siiski kunagi tõeliselt ära kasutatud. Projekti SEIPLED raamistikus töötati välja kava kasutada geotermilist välja kohaliku majandusarengu vahendina. Geotermilise energia kasutamine ühiskondlike hoonete kütmiseks, avatud ja kasvuhoonepõllunduse ning rekreatiivsete spaade pinnase kütmiseks on teostunud edukalt. Töötati välja pilootprojekt olümpiamõõtmega ujumisbasseini kütmiseks geotermiliselt Thermi omavalitsuses. Pilootprojekt võimaldab säästa 200 TOE/aastas, vähendada süsinikdioksiidi heiteid 420 tonni aastas ning loob tööhoive ja vaba aja veetmise võimalusi kohalikus kogukonnas.“

Kostas Konstantinou,
Kesk-Makedoonia piirkondliku energiaagentuuri
(REACM) tehniline direktor ANATOLIKI S.A.
reactm@anatoliki.gr

AUSTRIA

„Energievision Murau“: 100% energiat taastuvatest allikatest aastaks 2015

Kogumaksumus: € 200 000
ELi osalus: € 100 000

„Projekt „Energievision Murau“ Styrias põhineb alt-üles lähenemisel, mis hõlmab kõiki energiavaldkonna piirkondlikke sidusrühmi, sealhulgas tarbijaid. Projekti kaudu on korraldatud piirkondlikke energiakonverentse, millest kõik võivad osa võtta. Osalejaid tuleb ühiskonna kõikidest sektoritest (planeerijad, paigaldajad, VKED, energia tarnijad ja jaotajad, biomassi keskkütteoperaatorid, metsäulemad ja talupidajad, omavalitsused ja muud avalikud asutused...) ning nad teevad koostööd ühiste eesmärkide, strateegia ja projektidega. Pilootmeetmeid ja investeerimisprojekte on kavandatud mitmetes temaatilistes töörühmades, nt biomassi, päikese- ja roheline elektrienergia ning energiatõhusus. Aastast 2002 on taastuvate energiaallikate osakaal küttesektoris tõusnud 47%-lt 56%-le, samas kui roheline elektrienergia tootmine ulatub 120%-ni vajadustest. Projekti tulemiks on olnud mitmete töökohtade loomine ja suurenenud sissetulekud kõnealuses piirkonnas.“

Josef Bärnthaler,
Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau
josef.baerenthaler@eao.st

URBACT

SUDEST – merelinnade säästev areng

Kogumaksumus: € 296 000
ELi osalus: € 150 000

„SUDEST riikidevaheline partnerlus töötas 2005. aasta oktoobrist 2007. aasta juulini merelinnade säästva arengu heade tavade väljaselgitamiseks. See hõlmas suurt hulka osalejaid, kes vaatlesid küsimuse kõiki mõõtmeid; alates sadamamajandusest ning lõpetades sadamapiirkondade ja nende ümbruskondade arendamisega. Lisaks projekti põhipartnerile, Napoli linnale, hõlmas SUDEST nelja ELi linna ja kahte kolmandate riikide linna, ühte sadamaasutust, linnade taaselustamise ühingut ja nelja ülikooli. Lisaks kokkuvõtte esitamisele läbiviidud töö kohta on projekti lõpparuanne samuti kasulikuks vahendiks, et aidata merelinnadel leida adekvaatseid lahendusi säästvaks arenguks.“

Gaetano Mollura, URBACT programmi projektiüksuse
koordinaator, Comune of Naples, Itaalia
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Poola rakenduskava „Infrastruktuur ja keskkond 2007–2013“

Poola ja selle piirkondade atraktiivsuse suurendamine

Jaroslaw Orlinski, asedirektor, infrastruktuurikavade koordinatsiooni osakond, regionaalarenguministeerium, Poola

Poola rakenduskava „Infrastruktuur ja keskkond 2007–2013“ on läbi aegade suurim ühtekuuluvuspoliitika

vahend Euroopa Liidus. See hõlmab mitte ainult märkimisväärset osa Ühtekuuluvusfondist Poolale eraldatud toetusest (enam kui 22 miljardit eurot), vaid sisaldab ka täiendavaid ja mahukaid ERF vahendeid (5,7 miljardit eurot).

Enam kui 66% rakenduskava vahenditest on eraldatud Lissaboni strateegia majanduskasvu ja tööhõive eesmärkide saavutamiseks. Suur osa ülejäänud ressurssidest puudutab keskkonnameetmeid. Ressursside selline kontsentratsioon tähendab seda, et rakenduskaval on tõenäoliselt oluline mõju mitte ainult Poolale, vaid ka Euroopale tervikuna.

Rakenduskavaga toetatakse infrastruktuuriinvesteeringuid 6 sektoris: keskkond, transport, energia, kõrgharidus, kultuur ja tervis. Selle peamiseks eesmärgiks on „suurendada investeerimisatraktiivsust Poolas ja selle piirkondades tehnoloogilise infrastruktuuri arendamise kaudu, säilitades samas keskkonna, tervise ja kultuuripärandi kaitset ja edendamist ning territoriaalse ühtekuuluvuse arendamist.“

Kuigi rakenduskava on laiaulatuslik, ei puudu sellel keskpunkt: kõikidel prioriteetidel on selgelt määratletud sihid ning need keskenduvad suurima lisandväärtusega tegevustele. Samuti täiendavad need üksteist, kuna neil on ühine majanduslik eesmärk: suurendada investeerimisatraktiivsust. See ühine eesmärk eeldab aga terviklikku lähenemisviisi, kuna ainult transpordi infrastruktuuri arendamine oleks ebapiisav, kui keskkonna infrastruktuur ja energiavarud ei oleks arenguga samal ajal kooskõlas. Et majanduskasv oleks säästev, peavad keskkonnaküsimused algusest peale rakenduskava horisontaalsete eesmärkide hulgas olema.

Nagu märgitud infrastruktuuri ja keskkonna rakenduskavas 2007–2013, toetatakse säästva arengu põhimõtete rakendamisel keskkonnakaitsega otseselt ja kaudselt seotud investeeringuid:

- otseselt keskkonnaga seotud algatused, mis koosnevad tahkete jäätmete ja reovee käitlemisega, prügilate saneerimisega tegelevatest projektidest; ökoloogilise ohutuse suurendamine; Poola ettevõtete kohandamine keskkonnakaitse nõuetele ning rahaliste stiimulite pakkumine nimetatud nõuete väljaspool olevatele meetmetele; bioloogilise mitmekesisuse ja kaitsealade kaitse; keskkonnakaitset toetava sotsiaalse suhtumise kujundamine jne.
- keskkonnakaitsega kaudselt seotud algatused hõlmavad tegevusi ja projekte, millega toetatakse ökosõbralikke veoliike, nt raudteetransport, meretransport, linnatransport suurlinnapiirkondades, multimodaalse transpordi, siseveeteede ja arukate transpordisüsteemide arendamine. Täielikult ökosõbralikule transpordile pühendunud spetsiaalsele prioriteetsele põhisuunale on Ühtekuuluvusfondist eraldatud 7,6 miljardit eurot. Energiasektoris kavandatakse energiatarbimist parendavaid ja vähendavaid projekte ning samuti ka taastuvaid energiaallikaid.

Samaaegselt võetakse erinevate prioriteetsete põhisuundade ettevalmistamisel, hindamisel ja projektide rakendamisel horisontaalselt arvesse ratsionaalset energiatarbimist, energiatõhusust, taastuvatest allikatest pärinevat energiat, vähendamise- ja kompenseerimistegevusi ning samuti ka tegureid, nagu vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavaid lahendusi.

Infrastruktuuri ja keskkonna rakenduskavaga 2007–2013 toetatakse ühenduse poliitikates täpsustatud eesmärkide rakendamist, samuti

Süvakaevupumpade paigaldamine uues veefiltreerimistehases Poolas Dodrzcycas.

ka siseriiklike strateegiaid ja poliitikaid seoses keskkonnakaitsega Poolas. Rakenduskava elluviimise kaudu toimub mõningane edasimineku „lahutamispõhimõtte“ täitmises, st heitetasemete või energianõudluse sõltuvuse eraldamine majanduslikust arengust.

Samuti võimaldab rakenduskava püüelda Poolal kasvuhoonegaaside heiteid puudutavate eesmärkide suunas,

mille Euroopa Liit sätestas aastal 2007. Selleks toetatakse tegevusi, mille eesmärgiks on suurendada energiasektori tõhusust, edendades taastuvaid energiaallikaid, investeerides säästvasse transpordisüsteemidesse ning jälgides vajadusel konkreetsete tegevuste mõju heitkoguste vähendamisele.

Täiendav teave:
<http://www.pois.gov.pl>

Ida-Inglismaa jätkusuutlikkuse ja taastuva energia esirinnas

Teel vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitava majanduse poole

Ida-Inglismaa on üks väheseid Euroopa piirkondi, mis tõenäoliselt saavutab uued ja ambitsioonikad ELi süsinikdioksiidi vähendamise eesmärgid, mille Euroopa Komisjon püstitas oma hiljutises ettepanekute paketi kliimamuutustega võitlemiseks ja taastuvenergia edendamiseks. Samuti on tegemist ainsa piirkonnaga, millel on 110 miljoni eurone spetsiaalselt kujundatud ERFi süsinikdioksiidi heidete vähendamise programm, mis aitab vähendada süsinikdioksiidi heiteid ja hoogustada majanduskasvu.

Volinik Danuta Hübner külastamas OrbisEnergy ehitusplatsi jaanuaris 2008.

„Tegemist on teedrajava algatusega,“ ütles East of England Development Agency (EEDA) esimees Richard Ellis rühmale kokkutulnud külalistele – sealhulgas volinik Danuta Hübnerile – eelmisel jaanuaril, kui tegi neile ringkäiku OrbisEnergy hoone ehitusplatsil. Projektile eraldati ERFi 2. eesmärgi programmi raames 3,6 miljonit eurot. Ideaalse asukohaga Ness Pointis Lowestoftis, Suurbritannia idapoolseimas punktis, saab OrbisEnergy taastuva tuule-, laine-, ja hoovuste energia keskpunktiks kogu Ida-Inglismaal. Tõstetuna vaiadele vaid 30 meetri kaugusel kaldast, pakub viiekordne hoone avaraid merevaateid. Kaitseks ränkade ilmastikutingimuste eest on OrbisEnergy varustatud läbilaskva vihma eest varjava välisvooderdusega ning kaitseb hoone asukaid ereda rannikupäikese eest. Päikeseenergial kütmine vähendab aastaringseid temperatuurikõikumisi ning muudab betoonehitise energiatõhusaks ja isereguleerivaks.

Elektrienergia tuleb kohaliku allikaga puitlaastubiomassiboilerist. Kui OrbisEnergy sel suvel 2008 avatakse, pakub seepaindlikke kontori-, juhatuse- ja konverentsirajatisi enam kui 30 väikesele ja keskmise suurusega ettevõttele kiiresti laienevas taastuvenergiatööstuse sektoris. „OrbisEnergy saab majanduskasvu katalüsaatoriks ning mängib olulist rolli Lowestofti ja Great Yarmouthi piirkondade regenereerimisel,“ ütles Lisa Davidson, EEDA suhetejuht.

Ühendkuningriigi taastuvenergia juht

Ida-Inglismaa hoiab Ühendkuningriigi avamere tuuleturul juhtivat positsiooni. Piirkond asub kahe laiaulatusliku avamere tuuleparkide arengupiirkonna vahel: Greater Wash ja Thamesi suue. Järgmise 8 aasta jooksul kavandatakse sinna rajada enam kui 6 GW mahus avamere tuulevõimsust. Lowestofti ja Great Yarmouthi sadamad on nimetatud arengute keskmeks. Mõlemat sadamat kasutati Scroby Sands avamere tuulepargi rajamisel, mis on üks esimesi kommertslikke

Avamere tuuleturbiini püstitamine.

avamere tuuleparke Ühendkuningriigis. Scroby Sands toodab piisavalt energiat, et varustada üle 36 000 kodu, säästes üle 65 000 tonni süsinikdioksiidi heiteid.

Piirkonda võib samuti vaadelda Ühendkuningriigi „gaasipealinnana“; Lowestoft ja Great Yarmouth on Põhjamae lõunaosa gaasivälju teenindanud viimased 40 aastat.

„Gaasitööstusest saadud oskused ja teadmised on otseselt ülekantavad avamere tuuleenergiale. Mitmed avamere nafta- ja gaasitööstuses tegevad piirkondlikud ettevõtted on suutnud edukalt liituda ka avamere tuuletööstusesse,“ selgitab EEDA esimees Richard Ellis.

Inglismaa suurima taastuvatest allikatest toodetava elektri tootjana on piirkond võtnud endale kohustuseks toota aastaks 2010 14% oma elektrienergiast taastuvatest allikatest. Ida-Inglismaa kava eelnõuga püstitatakse piirkonna siht saavutada taastuenergia osakaal 44% aastaks 2020; see on riiklikest sihtidest kaugelt üle. Piirkonnale avamere tuuleprojektidest aastaks 2010 kavandatud 371 MWst energiast on 288 MW juba paika pandud või heaks kiidetud.

Tulevikku vaadates on jõutud hinnangutele, et veerandi Ühendkuningriigi elektrivajadusest võiks katta laine- ja hoovuste energiast, mis mõlemad on oma arengus hetkel algstaadiumis. Ida-Inglismaa piirkonnas investeeritakse teadus- ja arengutegevustesse rohkem raha kui kus tahes mujal Ühendkuningriigis ning rohkem kui enamikes teistes

3 küsimust David Morrall'ile

Euroopa ja rahvusvaheline direktor East of England Development Agency's (EEDA)

- **David Morrall, enamik ELi piirkondi ei ole pannud nii tugevat rõhku vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavale majandusele. Mis on motiveerinud Ida-Inglismaad seda tegema?**

Kõnealuse asjaolu poolt räägib äärmiselt tugev majanduslik argument. Piirkonnas on väga elujõuline ja kasvav ettevõtlussektor, mis keskendub taastuenergia ja keskkonnatehnoloogiate arendamisele. Need ettevõtted rajavad teed uute tehnoloogiate väljatöötamisel ning on oluline, et me arendaksime ja kasvataksime seda asjatundlikkust piirkonna majanduse südamikuna. Lisaks sellele asub Ida-Inglismaa madalal ning on kliimamuutuste mõjudele eriti vastuvõtlik – seetõttu on äärmiselt oluline, et juhiksime oma majanduskasvu pikas perspektiivis säästvatel viisidel.

- **Te olite Euroopa osakonna direktor GO-East'is, Ida-Inglismaa 2000–06 eesmärgi nr 2 programmi korraldavas asutuses. Nüüd olete liitunud EEDAgaga, et töötada uue konkurentsivõime programmiga 2007–13. Milliseid seoseid näete kahe programmi vahel vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitava majanduse osas?**

Eesmärgi nr 2 programm töötati välja aastal 1999 ning kliima on sellest ajast igas mõttes edasi liikunud. On ilmne, et kui oleksime toona välja pakkunud dioksiidide heidete vähendamisele keskendunud programmi, oleksime kindlasti saanud mõnevõrra segase vastuvõtu osaliseks. Seda öelnud, oleme juba mõnda aega teadvustanud kõnealuse teema olulisust Ida-Inglismaal, millest tulenevad ka meie investeeringud 2. eesmärgi programmi kaudu projektidesse nagu OrbisEnergy ning meie tugev pühendumine jätkusuutlikkusele kui valdkondadevahelisele teemale käesolevas programmis. Seetõttu alustame oma uut süsinikdioksiidi heidete vähendamise 2007–13 ERFi konkurentsivõime programmi tugevalt baasilt, mis on vägagi kooskõlas laiema Lissaboni strateegia kohustusega, mis toetab uut ELi programmiperioodi.

- **Londonist kiviviske kaugusel asuvana on Ida-Inglismaa dünaamiline piirkond, mis eeldatavasti kogeb märkimisväärset majanduskasvu aastani 2021. Kas seda tugevat kasvu on võimalik kooskõlastada süsinikdioksiidi heidete vähendamiseks seatud eesmärkidega?**

Need kaks käivad käsikäes. Tugev majanduskasv toob kaasa konkreetseid väljakutseid ja majanduslikke võimalusi. Uue programmi kaudu tahame kindlasti tagada majanduskasvu säästvuse, kuid samas ka majanduslike võimaluste maksimeerimise. Samuti soovime innukalt mängida juhtivat rolli poliitika kujundamisel käesoleval teemal, seega võin ma kindlalt kinnitada, et jagame oma ekspertteadmisi ja kogemusi seoses uue programmiga ka teiste piirkondade ja partneritega üle Euroopa.

Euroopa piirkondades. Seetõttu on piirkonnal võimalus pakkuda adekvaatseid tugiteenuseid kujunemisjärgus taastuvate mereenergiaallikate sektorile.

Konsensusele jõudmine

Ida-Inglismaa oma elava majandusega, mida osaliselt on hoogustanud tugevad sidemed Londoniga, on kodus 5,5 miljonile inimesele. Piirkonnale saab perioodil aastani 2021 osaks isegi suurem majanduskasv. See toob kaasa 500 000 täiendavat kodu, 450 000 lisatöökohta ning rahvastiku suurenemise kuue miljoni inimeseni. Geograafiliselt on Ida-Inglismaa kliimamuutustele eriti vastuvõtlik oma madala topograafia, suhteliselt madala aastase sademehulga ja ulatusliku rannajoone tõttu. Seetõttu on oluline teostada majanduskasvu, mis tunnistaks ja käsitleks piirkonna süsinikdioksiidi heidete jäetavat jälge. Vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitava majanduse toetamine tagab majanduskasvu teostamise soovilt, säästvalt ja hädavajalikult perioodiks 2007–13 ning edaspidi.

2007. aasta 3. septembrist 26. novembrini toimus laiaulatuslik nõupidamine piirkondliku majandusstrateegia eelnõu osas. EEDA sai üle 200 formaalse kirjaliku vastuse. Seminariüritustest võttis osa ligi 270 inimest, kes esindasid ligi 180 organisatsiooni. Kohalike ja piirkondlike partnerlusrühmade ja asutustega peeti kaheksakümmend konsultatsioonikohtumist. EEDA kogus ja salvestas tagasisidet 12-nädalase konsultatsiooniperioodi jooksul.

Protsessi kommenteerides ütleb Richard Ellis järgmist: „Järgmisel paaril kuul tahame võtta arvesse uute andmete ja analüüsi mõju, sealhulgas edasist tööd, mis käsitleb majanduskasvu erinevate tasemete keskkondlike ja elamuehituse taskukohasuse mõju. Tegemist on suure, kuid põneva väljakutsega töötada koos partneritega välja plaan, mis suurendaks piirkonna tootlikkust ja aitaks tegeleda kliimamuutustega, tagades selle, et ettevõtted saavad kasutada võimalusi, mida pakub vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitav majandus.“ Hetkel tegeletakse kõigi nõupidamise vastuste analüüsimisega ning lõpliku piirkondliku majandusstrateegia avaldamine on kavandatud järgmiseks suveks. Ühendkuningriigi säästva arengu strateegia¹ ja ELi viimaste süsinikdioksiidi heidete

Säästvuse jagamine üle Põhjamerere

Ajavahemikus 2000–2007 osales Ida-Inglismaa piirkond kahes INTERREG IIIB koostööprojektis koos teiste Põhjamerere piirkondadega säästva arengu valdkonnas.

POWER (*Pushing Offshore Wind Energy Regions, avamere tuuleenergiapiirkondade edendamine*) lõi Põhjamerere pädevusvõrgu avamere tuuleenergia osas, tuues kokku organisatsioone juhtivatest avamere tuuleenergia piirkondadest. POWERis ühinesid Suffolki maavolikogu ja Ida-Inglismaa partnerid organisatsioonidega Saksamaalt, Taanist, Madalmaadest ja Flandriast. Projekt omandas suurepärase maine ning seda esitleti mitmetel seminaridel ja konverentsidel piirkondlikul, siseriiklikul ja Euroopa tasandil. Ida-Inglismaa jaoks osutusid märkimisväärtteks saavutusteks tugeva rahvusvahelise avamere tuuletööstuse võrgustiku rajamine, terve rea äärmiselt edukate rahvusvaheliste ettevõtlusvõrkude loomise üritusi, tarneahela uurimuste avaldamine avamere tuuleenergia kohta ning avamere tuuleenergia meistriklass Lowestoft College'is.

SmartLIFE (*Smart Lifestyle Innovations for our Environment*, targad elustiili uuendused meie keskkonnale) oli rahvusvaheline pilootprojekt, mida juhatas Cambridgeshire maavolikogu partnerluses Malmö linna keskkonnaosakonnaga Rootsist ja TuTech Innovation GmbH-ga Hamburgist Saksamaalt. SmartLIFE'i peamiseks fookuseks oli ehitustööstuse oskuste ja jõudluse puudujäägid uute elamute tootmisel, mis oleks nii taskukohased kui ka keskkonnasäästlikud. Projektiga seati sisse terve hulk koolituskursusi ja kvalifikatsioone. SmartLIFE'iga püstitatud keskustest on läbi käinud ligi 2500 praktikanti. Projekt sai mitmeid keskkonnaalaseid auhindu ning on valitud DG Regiostars Awards 2008 auhinna saajaks.

Innovatsiooni ja ettevõtluse baas Lutonis.

(1) Kyoto kokkuleppe kohaselt on Ühendkuningriigil rahvusvaheline siht vähendada oma kasvuhoonegaaside heiteid 12,5% võrra perioodil 2008–2012. Veel kaks ambitsioonikamat siseriiklikku eesmärki on vähendada süsinikdioksiidi heiteid 20% võrra aastaks 2010 ja 60% võrra aastaks 2050, võrreldes 1990 tasemetega.

Talupidajate omandis olev teraviljaladustamisetevõtte Camgrain vähendab oma süsinikdioksiidi heiteid 1000 tonni võrra aastas.

vähendamise ettepanekute valguses ning olles kindel kõnealuse valdkonna arenguid toetavates piirkondlikes oskustes, leiab vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitava majanduseni jõudmise eesmärk kõnealuses piirkonnas laialdast toetust.

Keskonnaklaster Peterborough linnas

Peterborough (rahvastik: 160 000) ambitsiooniks on saada Ühendkuningriigi „keskkonnapealinnaks“. Linn on koduks 300 keskkonnaettevõttele ja mitmetele keskkonnaorganisatsioonidele, sealhulgas Ühendkuningriigi majandus- ja keskkonnaarengukeskusele. Selline ettevõtete ja organisatsioonide kontsentratsioon on aidanud luua keskkonnaklastri, mis on kaasa aidanud laiematele keskkondlikele saavutustele. Klatri liikmeskond on mitmekülgne: avaliku sektori asutused, mis pakuvad valitsusele poliitilist nõu; aktiivselt jäätmete taaskasutamise tegelevad ettevõtted; ettevõtted, mis töötavad välja ja kasutavad juhtivaid tipptehnoloogiaid ning konsultatsiooniettevõtted, mis müüvad oma ekspertteadmisi üle maailma.

Klaster pakub tööd enam kui 4500 inimesele ning moodustab üle viie protsendi linna SKTst. Hiljuti avatud innovatsioonikeskus toetab keskkonnasektoris alustavaid ettevõtteid. Raudteejaama lähedale on kavandatud „roheline linnajagu“; see hõlmab 25 000 m² vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavat kontoriarendust ja ökosöbralikku jaemüügiladu. Peterborough's, sarnaselt paikadele nagu Lowestoft oma OrbisEnergy keskusega või Luton oma Teadmiste ja ettevõtluse baasiga, mängivad need uued ERFi toetusega rajatised olulist rolli nende piirkondade edendamisel, kus nad paiknevad. Loomupärane side infrastruktuuri loomise ja linnade taaslustamise vahel on veel üheks piirkondliku säästva arengu strateegia võtmeaspektiks. „Ida-Inglismaa juhib mitmes mõttes valdkonda oma eduga piirkonna heaolu arendamisel vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitava majandusena,“ järeldeb David Morrall.

Täiendav teave:
<http://www.eeda.org.uk/>

Ida-Inglismaa ERFi konkurentsivõime programm (2007–13)

Ida-Inglismaa piirkonnale, mis hõlmab Bedfordshire'i, Cambridgeshire'i, Essexi, Hertfordshire'i, Norfolkki ja Suffolki krahvkondi, on eraldatud umbes 110 miljonit eurot ELi konkurentsivõime programmi raames. Uus Ida-Inglismaa ERFi konkurentsivõime programm liigub edasi eelmisest eesmärgi nr 2 (2000–06) programmist, mis käsitles majanduslikku ümberkorraldust, et suunata ERF vahendite fookus taas säästva majanduskasvu võimalustele piirkonnas.

Programmi eesmärgid on järgmised:

- edendada teadmispõhist majandust, et luua rohkem ja kvaliteetsemaid töökohti kavandatud majanduskasvu pretsedenditute tasemete kontekstis.
- julgustada innovatsiooni, ettevõtlust ja teadmispõhise majanduse arengut teadustöö ja innovatsiooni kaudu, sealhulgas uute info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate kaudu.
- luua rohkem ja paremaid töökohti, meelitades rohkem inimesi tööhõivesse ning edendades töötajate ja ettevõtete kohanemist ning suurendades investeringuid inimkapitali.
- teostada majanduskasvu päevakorda viisil, mis tunnistaks piirkonna süsinikdioksiidi heidete jäätavat jälge ning vajadust seda stabiliseerida ja vähendada.

Prioriteetid

Kooskõlas üldise teemaga on programmil kolm rakenduslikku prioriteetset põhisuunda:

- 1) **Edendada innovatsiooni ja teadmiste edasiandmist eesmärgiga parandada tootlikkust** (37,3 miljonit eurot)
  - a) julgustada kommertsialiseerimist üle piirkonna tugeva teadusbaasi, sealhulgas „puhtaid“ tehnoloogiaid, et suurendada tõhusust ja tootlikkust; b) mis võib toetada innovatsiooni ja tootlikkust; c) julgustada toetada infotehnoloogia esiletõstmist, ettevõtteid tegema koostööd kõrgharidusasutustega, et teostada teadmiste edasiandmist.
- 2) **Stimuleerida ettevõtlust ja toetada edukat ettevõtlust, ületades takistusi ettevõtte loomisele ja laiendamisele** (26,6 miljonit eurot)
  - a) parandada eriti vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavate ettevõtete juurdepääsu rahastamisele; b) toetada eriti vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavate sotsiaalsete ettevõtete arendamist; c) edendada alustavaid ettevõtteid, eriti vähemesindatud rühmades, nagu naised, rahvusvähemused ja sisserändajate kogukonnad; d) toetada suure majanduskasvuga ettevõtteid; e) arendada puhtaid tehnoloogiaid ja taastuvenergia piirkondi; f) julgustada ettevõtete juhtimis- ja rakendustavasid, mis vähendavad nende süsinikdioksiidi heidete jäätavat jälge.
- 3) **Tagada säästev areng, tootmine ja tarbimine** (42,6 miljonit eurot)
  - a) toetada kohalikke töökohti ja majanduskasvu linna- ja maapiirkondades, mis võimaldavad madala süsinikdioksiidi heitkogusega toodangut; b) toetada vähem süsinikdioksiidi heiteid tekitavat lähenemist ehituses ja füüsilises arendamises; c) edendada ressursside tõhusat kasutamist ja minimeerida jäätmeid.

Kontakt: erdf@eeda.org.uk

„El Hierro muutmine säästvaks“ – innovatiivne projekt, mille eesmärgiks on saavutada energeetiline isemajandamine Kanaari saartel

Juan Ruiz Alzola, Kanaari saarte tehnoloogiainstituudi (ITC) direktor

Sarnaselt teistele Kanaari saartele sõltub ka El Hierro täielikult välistest energiaallikatest. Selle elektrit toodavad elektrijaamad, mis tarbivad saastavaid fossiilkütuseid. Kuigi saarel on külluslikult tuuleenergiaressursse, on selle tohutu potentsiaali rakendamine saare energiaga varustamiseks osutunud keerukaks ülesandeks.

Enne taastuvate energiaallikate laialdast kasutuselevõtmist tuleb ületada märkimisväärsed tehnilised takistused. Üheks alternatiiviks on kombineerida tuuleenergiasüsteeme mini-hüdroelektrisüsteemidega, kus vett pumbatakse kahe erineval kõrgusel asuva reservuaari vahel, kasutades tuuleenergiat. Kui tekib nõudlus elektri järele, käivitab ülemisest reservuaarist langev vesi hüdroelektrijaama turbiinid.

El Hierrol on väike pindala (278 km²) selgete topograafiliste kontrastidega. Saare 10 500 elaniku energiavajaduse täidab 12 MW diiselajamiga elektrijaam. Arvestades saare suurust, mägist maastikku, energiatarbimist ja suurt tuuleenergiapotentsiaali, on see ideaalseks asukohaks hüdro-tuule elektritootmissüsteemile. El Hierro jaoks kavandatavas süsteemis toodab tuulepark elektrit, mis juhitakse seejärel saare elektrivõrku, et täita osa rahvastiku vajadustest. Kui tekib üleliigset tuuleenergiat, mida ei saa elektrivõrku juhtida, kasutatakse liigset energiat vee pumpamiseks reservuaaride vahel. Kui piisav tuulekiirus puudub, vabastatakse varutud vesi, mis voolab mitmetele turbiinidele, mis seejärel genereerivad vajalikku elektrienergiat. Hüdro-tuule elektrijaam muundab vahelduva energiaallika kontrollitud ja pidevaks elektrivaruks. See protsess maksimeerib tuuleenergia kasutamist ja minimeerib fossiilkütuste tarbimist.

El Hierro nõukogu, UNELCO-ENDESA elektriettevõtte ja Kanaari saarte valitsus rajasid hiljuti ITC kaudu ettevõtte Gorona del Viento El Hierro, mis vastutab hüdro-tuule elektrijaama püstitamise ja toimimise eest. Praegu teevad ITC ja UNELCO-ENDESA koostööd inseneriprojektide kallal, et ehitada ja majandada hüdro-tuule elektrisüsteemi. Kõnealune projekt esindab suurt

tehnoloogilist väljakutset selles osas, et on maailmas esimene omalaadne. Energia mitmekesistamise ja säästmise instituudi (IDEA) kaasamine toob projektile täiendavat lisandväärtust ja aitab selle idee lähemas tulevikus reaalsuseks muuta.

Hüdro-tuule elektrijaam (hinnanguline maksumus 54 miljonit eurot) genereerib kokku 10 MW elektrienergiat, vähendades seega aastast naftatarbimist 6000 tonni võrra ning vältides vajadust transportida nafta saarele laevaga. Veelgi enam, igal aastal pumbatakse atmosfääri 20 000 tonni vähem süsinikdioksiidi.

Projekti pealkirjaga „El Hierro: 100% taastuenergia“ kaasfinantseerib Euroopa Regionaalarengu Fond ja koordineerib ITC ning selles osaleb El Hierro nõukogu ja viis teist Euroopa institutsiooni. Viiakse läbi uuring saare täieliku energeetilise isemajandamise saavutamise strateegiate kohta, samuti võimaluse kohta selle ambitsioonika projekti ülekandmiseks teistele Euroopa saartele ja teistesse piirkondadesse üle maailma. Strateegiad hõlmavad teadlikkuse tõstmist energiasäästmise küsimustes ning teiste taastuvate energiaallikate kasutamise suurendamist (nagu termiline ja fotovolt-päikeseenergia) või erinevat tüüpi biomassi ja orgaaniliste jäätmete kasutamist, mida saarel toodetakse. Kõnealune taastuenergia projekt muudab El Hierro saare maailmas juhtivaks seoses energia isemajandamise süsteemide rakendamisega, mis põhinevad puhastel taastuvatel allikatel, aidates sellega kaasa majandusliku ja sotsiaalse arengu tendentsile, mis ühildub keskkonnakaitsega.

Täiendava teabe saamiseks külastage aadressi:
itc@itccanarias.org

Vaade kogu süsteemile.

INTERREG IIIA HISPAANIA/PORTUGAL

Korgisektori toetamine

Kogumaksumus: € 2 106 435
ELi osalus: € 1 579 827

„Kork on keskkonnavalase ja territoriaalse tasakaalu võtmeressursiks San Mamede ja San Pedro mägedes, Pürenee poolsaare kaguosas paikneval 8500 km² alal, mis piirneb Alentejo ja Extremadura piirkondadega. Selles piirkonnas võivad kaduda enam kui 120 väikeettevõtet, kui nad kaotavad oma traditsioonilise turu – korkide tootmise veini jaoks. Kõnealuse ohu käsitlemiseks on piiriülene koostööprojekt Corchiça viinud paremate teadmistenisektori, piirkonna ja turu kohta. Lisaks sellele on rakendatud edendavaid meetmeid, on toetatud tootjatevahelist koostööd ning osutatud tehnilist abi ettevõtte juhtimisel. Kõnealuse lähenemisviisi tulemuseks on strateegiakava püstitamine ja 2008. aastaks kavandatud „korgiklastri“ loomine Extremaduras.“

Fatima Cano, projektiametnik, ASECOR
fcano@asecor.com

INTERREG IIIA Iirimaa/Põhja-Iirimaa

„Vital Signs“: keskkonnateadlikkus koolilaste hulgas

Kogumaksumus: € 532 140
ELi osalus: € 399 105

„Vital Signs oli 2005–06 koostööprojekt, millega töötati välja tarkvara pda-tehnoloogia jaoks ja GIS-veebiandmebaas ilmastikuandmete, vee kvaliteedi, vooluomaduste ja elupaikadega jõgedes Blackwateri, Foyle'i ja Melvini jõgede valgaldel, mis asetsevad Põhja-Iirimaa ja Iiri Vabariigi vahelisel piiril. Igal kuul tegid koolilapsed ülestähenduse oma kooli lähedal ning andmed sisestati seejärel veebiandmebaasi. Lastel oli võimalik võrrelda oma andmeid teiste samas jõeorus paiknevate koolide andmetega. Ühisel väliretked tugevdasid kogukondadevahelisi sidemeid ja suuremat omanikutunnet kohalike ressursside suhtes. Projektiga julgustati suuremat keskkonnavalast teadlikkust laste hulgas ning tutvustati uusi tehnoloogiaid kaugelele maakoolidele ja -kogukondadele.“

Gretta McCarron, projektijuht
blackwatervitalsigns@yahoo.ie
www.vitalsignsireland.org

INTERREG IIIC Ida

Suletud prügilade konverteerimine

Kogumaksumus: € 4 500 000
ELi osalus: € 3 240 000

„Koostööprojektis IUWMM (*Integrated Urban Waste Management Model*, linnajäätmete integreeritud hooldusmudel) osales 14 piirkondlikku ja kohalikku asutust, kes jagasid häid tavasid jäätmehoolduse valdkonnas. Üks uuritavatest juhtumitest oli vana suletud prügilala, mis asus Leipzigi linnast lõuna pool (rahvastik: 500 000). Varem ladustati sinna ligi 3,8 miljonit m³ jäätmeid. Prügilala ei vastanud Euroopa keskkonnamäärustele, eriti seoses põhjavee kaitsega ja prügilagaasiheidetega. Esimese sammuna uuriti ohtusid keskkonnale. Sellele järgnevalt kavandati prügilala ümberarendamine, pidades silmas läbi prügilala imbuva nõrgvee hulga minimeerimist, kasutades prügilat rekreatsioonialana ning lõpuks energia genereerimist prügilagaasist ja päikeseenergiast. Sellest tulenevalt kaeti prügilala sulgemissüsteemiga (26 ha) ning seejärel hariti üles.“

Frank Richter, Stadtreinigung Leipzig,
Eigenbetrieb der Stadt Leipzig
FRichter@SRLeipzig.de

INTERREG IIIB Läänemeri

Kliimamuutustega kohanemine Läänemere piirkonnas

Kogumaksumus: € 2 246 822
ELi osalus: € 1 399 616

„Kliimamuutustega kohanemine mängib väga olulist rolli säästvas territoriaalses arengus. „Kliimamuutustega kohanemise suunas Läänemere piirkonnas“ on ülebaltikumiliste kliimamuutusprojektide (SEAREG ja ASTRA) värskem tulemus, mis viidi läbi Soome geoloogilise uurimuse juhtimise all koostöös mitmete kohalike ja piirkondlike asutuste ja teadusinstituutidega. Edukas interdistsiplinaarne koostöö on võimaldanud linnadel nagu Espoo Soomes ja Gdansk Poolas kaasata kliimamuutustega kohanemise tulevasse maakasutuse planeerimisse.“

Philipp Schmidt-Thomé,
Soome geoloogiline uurimus (GTK)
philipp.schmidt-thome@gtk.fi
www.astra-project.org

„Töötamas regioonide hüvanguks – ELi regionaalpoliitika 2007–2013“

Uus brošüür „Töötamas regioonide hüvanguks. ELi regionaalpoliitika 2007–2013“ on saadaval kõikides ühenduse keeltes. 36-leheküljelises väljaandes selgitatakse, kuidas ELi regionaalpoliitika töötab ning kuidas see toetab näiteks transporti, innovatsiooni, keskkonnavalast ja linnade arengut Euroopa piirkondades ja linnades. Teised väljaandes käsitletavat teemasid on piirkondadevaheline koostöö, programmide hindamine, samas ka audit, kontroll ja avaldamisnõuded. Arvud näitavad, kui palju raha (ELi vahenditest) ja millele 27 ELi liikmesriigis tulevastel aastatel kulutatakse.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_en.htm

